

دولت سیزدهم به دنبال تصویب نظام جامع علمی خبرنگاران

قانون مطبوعات به کدام سمت خواهد رفت؟

اصلاح قانون مطبوعات در جهت حمایت از فعالیت اهالی رسانه و کم‌شدن فشار حاکم بر کار روزنامه‌ها و رسانه‌های مستقل، حداقل خواست اصحاب رسانه است که سال‌هاست جدی گرفته نشده. اکنون هم که سخن از اصلاح قانون مطبوعات آن‌هم توسط دولت اصولگرایان در جامعه است، به نظر می‌رسد با توجه به برخی از رویکردها، از فشار بر رسانه‌ها نکاهد.

سانسور وزارت انطباعات قلم بزنند و از طرف دیگر، برای دولتی که پایه‌های آن بر استبداد بنا شده بود، پذیرش انتشار مطبوعات بدون سانسور، غیرممکن به نظر می‌رسید. اولین قانون مطبوعات ایران در ۱۸ بهمن ۱۲۸۶ خورشیدی به تصویب رسید؛ قانونی که ۵۲ ماده داشت و برگرفته از مقررات حقوقی قانون مطبوعات ۲۹ جولای ۱۸۸۱ میلادی فرانسه بود. این قانون در شش فصل درخصوص چاپخانه، کتابفروشی، طبع کتاب، روزنامه‌جات مقرره، اعلانات، حدود تقصیر نسبت به جماعت و محاکمه تدوین شده بود که ذیل هریک از این عنوان‌ها، موادی در شرح چگونگی اقدام برای صاحبان قلم، ناشران و شیوه‌های کنترل و نظارت بر مطبوعات آورده شده است. این قانون اگرچه در نهایت محدودیت چندانی برای نشریه‌ها و مطبوعات ایجاد نکرد، اما به جهت ناپختگی متن و بی‌تجربگی قانون‌گذاران، راه را برای تفسیر آن باز گذاشته بود و در عمل نتوانست نظم و نسق چندانی برای مطبوعات در این دوران به وجود آورد.

قانون‌نویسی بعدی برای مطبوعات به روزهای بعد از ماجرای بلوای نسان بازمی‌گردد. در زمان نخست‌وزیری قوام‌السלטنه در ۱۳۲۱ خورشیدی موضوع کمیابی نان و وضع اسفبار زندگی مردم به ماجرابی منجر شد که به «بلوای نان» معروف شد. تظاهرات مردم علیه قوام با دخالت نیروهای امنیتی و نظامی پایان یافت و نخست‌وزیر تمام مطبوعات کشور را تعطیل و توقیف کرد و به مدت ۴۳ روز همه نشریات بدون استثنا از انتشار بازماندند. دو هفته بعد از توقیف سراسری مطبوعات، قوام لایحه‌ای را با عنوان «اصلاحیه قانون مطبوعات» به مجلس برد. این لایحه که در سوم دی‌ماه همان سال به تصویب رسید، ضمیمه‌ای بر نخستین قانون مطبوعات ایران بود که در آن برای انتشار نشریه، علاوه بر داشتن شرایط قبلی، تمکن مالی و سرمایه علمی و اخلاقی نیز لازم دانسته شده بود. همچنین این قانون با عطف به ماسبق، صاحبان نشریات در حال انتشار را هم مجبور به اخذ مجوز با شرایط جدید کرد.

در ۲۰ مرداد ۱۳۳۱ خورشیدی محمد مصدق، نخست‌وزیر وقت که اجازه وضع قانون از مجلس را گرفته بود، قانونی برای مطبوعات نوشت که بر پایه این قانون، اعطای اختیارات به نخست‌وزیر در ۴۶

عکس Reuters

ماده و ۱۱ تبصره به تصویب رسید.از نقاط عطف این قانون، تعریف روزنامه است که برای نخستین بار به وسیله محمد مصدق ارائه شد. بنا بر ماده یک این قانون، روزنامه یا مجله نشریه‌ای به شمار می‌رود که برای روشن‌کردن افکار عمومی در زمینه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، علمی، فنی یا ادبی و ترقی‌دادن سطح معلومات عامه، نشر اخبار، اطلاعات، مطالب عام‌المنفعه، انتقاد صحیح و صلاح‌اندیشی در امور عمومی، به‌طور منظم در مواقع معین بر طبق اجازه‌نامه طبع و نشر می‌شود. مزیت دیگر این قانون آن است که نقش سردبیر و مدیرمسئول را در آن از هم تفکیک کرده است. در ماده ۱۳ این قانون که راجع به حق جواب‌گویی است، آمده که جواب نباید بیش از مطلب اصلی باشد. این قانون تنها موردی است که میزان جواب را برابر با اصل می‌داند. دیگر قوانین مطبوعاتی می‌گویند که جواب نباید بیش از دو برابر مطلب اصلی باشد. جرائم مطبوعات در این قانون، تفاوت مهمی با قوانین قبلی و بعدی ندارند.

پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ خورشیدی و عزل مصدق از نخست‌وزیری، به موجب قانون لغو همه لوایح مصوب محمد مصدق، قانون دوم نسخ شد تا اینکه در ۱۰ مرداد ۱۳۳۴ خورشیدی مجلس هجدهم قانون جدید مطبوعات را با همان سرفصل‌های قبلی و با اندکی تغییر در ۴۲ ماده تصویب کرد که این قانون تا پیروزی انقلاب اسلامی اجرا می‌شد. در این قانون که تفاوت‌هایی جزئی با قانون قبلی داشت، صاحب‌امتیاز باید هم دارای مدرک لیسانس و هم توانایی مالی بود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی بار دیگر قانون مطبوعات ایران در ۲۰ مرداد ۱۳۵۸ خورشیدی با نام «لایحه قانونی مطبوعات» تغییر کرد. در لایحه قانونی مصوب، موضوع‌هایی همچون تعریف مطبوعات، شرایط کسب امتیاز نشریه، جرائم مطبوعاتی و نحوه رسیدگی به جرائم پیش‌بینی شده بود.

این لایحه ویژگی‌هایی داشت که به‌طور مشخص تعلق آن را به یک نظام انقلابی نشان می‌داد. برای نمونه انتشار نشریه تنها با سرمایه ایرانی آزاد بود و افرادی که در رژیم گذشته دارای عناوین یا مشاغل حساس و خاصی بودند از گرفتن امتیاز نشریه محروم

خبر

جهانگیری:

موفقیت دولت در احیای برجام و رفع تحریم‌ها، موفقیت کشور قلمداد شود

اسحاق جهانگیری در اینستاگرام خود نوشت: ۱۷ مرداد ۱۴۰۰ آخرین روز مسئولیت اجرایی من در دولت بود. در دفتر خاطراتم در آن روز نوشته بودم: «دوره انتقال دولت‌ها که از روز تنفیذ آغاز می‌شود تا روز تشکیل دولت جدید دوره حساسی است که باید آن را با تدبیر رئیس‌جمهور کوتاه و البته مدیریت کرد». به همین اساس، من پس از مراسم تحلیف، با آقای رئیس‌جمهور ملاقات کردم و با توجه به حساسیت مدیریت دوره انتقال پیشنهاد کردم که ایشان معاونین خود خصوصاً معاون اول را سریع‌تر نصب کند. با انجام این کار و انتصاب جناب آقای دکتر مخبر به معاون اولی در روز ۱۷ مردادماه، عملاً مسئولیت هشت سال معاون اولی من به پایان رسید. پس از ملاقاتی کوتاه با دکتر مخبر و انتقال برخی مسائل به ایشان، به اتفاق به جلسه هیئت دولت رفتم. این جلسه را مثل جلسات گذشته من اداره کردم. با اتمام اخبار و دستور کار (مصوبات) به انگیزه خداحافظی، چند دقیقه از دولت در هشت سال گذشته و مشکلات پیش‌رو سخن گفتم. تأکید کردم برای هر ایرانی علاقه‌مند به سرنوشت کشور و بهبود وضع مردم، موفقیت دولت در حل مشکلات جامعه مهم است و ما هم در این روند هر کمکی از نظر فکری و مشورتی لازم باشد، انجام می‌دهیم. بعد تعداد زیادی از اعضای دولت دست بلند کردند تا صحبت کنند. نمی‌شد به همه وقت داد. فقط آقایان طریف، زنگنه، نهاوندیان، امیری، آذری جهرمی و خانم ابتکار هرکدام چند جمله از نقش من در دولت و اقداماتم گفتند و در پایان هم آقای رئیسی چند جمله‌ای سخنرانی کردند و تشکر». من در این یک‌سال به قولی که دادم صادقانه عمل کردم و بنا به درخواست رئیس‌جمهور و معاون اول، با نوشتن نامه‌ها و گفت‌وگوهای حضوری و تلفنی، در حد توان و بنا به تجربه‌ام در مواجهه با مسائل مشابه و دشوار گذشته، راهبردها و راهکارهای مشخصی ارائه دادم. هنوز هم بسر این باورم که ایران عزیز فرصت‌ها و ظرفیت‌های فراوانی به‌ویژه از نظر نیروی انسانی برای غلبه بر مشکلات پیش‌رو دارد. سیاست خارجی سازنده (بی‌تحریم و بی‌تنش)، از جمله همین فرصت‌هاست. علاوه بر این، داشتن برنامه‌ای جامع و شفاف و تیمی کاردان و هماهنگ، می‌تواند عامل بهبود وضعیت اقتصاد کشور و گشایش در معیشت مردم باشد. امیدوارم دولت محترم به پیشنهادها و راه‌حل‌های کارشناسانه و دلسوزانه بیشتر اعتنا کند و از انتقادات با سعه‌صدر استقبال نماید. باید در شرایط دشوار کنونی، انگیزه‌ها و دغدغه‌ها را در مقیاس ملی سنجد و تلاش کرد که موفقیت دولت در حل مشکلات مردم به‌ویژه سیاست خارجی و احیای برجام و رفع تحریم‌ها، موفقیت کشور قلمداد شود. آن‌را جناحی تعریف و تقسیم نکنیم.

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran